

LEKCJA 10

POLEGAMY NA NOWYM TESTAMENCIE

W poprzednich lekcjach nauczyłeś się wielu rzeczy o księgach Nowego Testamentu. Nauczyłeś się o sytuacji politycznej, religijnej i kulturalnej, co stanowiło otoczenie dla ich treści. Poznałeś pewne fakty o ich autorach. Rozważyłeś pewne przyczyny, dla których je napisali. Przeczytałeś każdą z nich i przestudiowałeś jej przesłanie.

Lecz nadal istnieją pewne pytania wymagające odpowiedzi. Na przykład, dlaczego Nowy Testament zawiera akurat 27 ksiąg? W jaki sposób księgi te zostały nam przekazane? Jaki dowód wykazuje, że dzisiaj istnieją one w tej samej formie, w jakiej zostały napisane przed ok. 1900 laty?

W tej lekcji znajdziesz odpowiedzi na te pytania. Poznasz, w jaki sposób został ukształtowany Nowy Testament. Zaznajomisz się z dowodem, że został on przekazany nam dosłownie. Fakty, których nauczysz się, pomogą ci uświadomić sobie, że możesz mieć całkowite zaufanie do Nowego Testamentu. Pomoże to zobaczyć, dlaczego można na nim bezpiecznie polegać, ponieważ chcesz służyć Panu i żyć w Nim.

plan lekcji

Ukształtowany pod przewodnictwem Boga
Wiarygodnie zabezpieczony i przekazany

cele lekcji

Kiedy skończysz te lekcje, powinieneś umieć

- Wyjaśnić, jak został ukształtowany Nowy Testament.
- Podać dowód na to, że nasz Nowy Testament jest autentycznym zapisem życia Jezusa i nauczania apostołów.
- Przyjąć Nowy Testament jako swój autorytet i polegać na jego przewodnictwie we wszystkich sprawach wiary i życia chrześcijańskiego.

czynności lekcyjne

1. Przystudnij lekcję zwracając szczególną uwagę na informacje podane w tabelach. Należy odpowiedzieć na pytania zadane w trakcie studiowania i sprawdzić swe odpowiedzi.
2. Sprawdź na podanej mapie miejsca związane z kształtowaniem się kanonu Nowego Testamentu.
3. Po skończeniu lekcji przejrzyj ją jeszcze raz i odpowiedz na pytania kontrolne. Następnie przejrzyj lekcje 8, 9, i 10 (część 3) i odpowiedz na pytania w sprawozdaniu studenta z części 3.

słowa kluczowe

kanon

klasztor

kodeks

lekcjonarz

majuskuła

minuskuła

papierus

pergamin

rękopis

welin

treść lekcji

Duch Święty nie tylko inspirował pisarzy ksiąg Nowego Testamentu, lecz również prowadził Kościół w ukształtowaniu kanonu Nowego Testamentu i w przekazaniu go nam. Przystudiowanie tych procesów pomoże zobaczyć, dlaczego można dzisiaj polegać na Nowym Testamencie jako na Słowie Bożym.

UKSZTAŁTOWANY POD PRZEWODNICTWEM BOGA

Cel 1. Wybranie opisów czterech głównych etapów w kształtowaniu Nowego Testamentu.

Kształtowanie Nowego Testamentu było procesem, który zachodził przez wiele lat po napisaniu samych ksiąg. Księgi krążyły między zborami, były gromadzone, używane przez przywódców Kościoła i w końcu zostały uznane oficjalnie przez Synod Kościoła.

Pisane przez wybranych ludzi

Niedługo po wniebowstąpieniu Jezusa, Bóg natchnął pewnych ludzi do napisania ksiąg nazywanych przez nas Nowym Testamentem. Na początku apostołowie głosili na podstawie własnych doświadczeń z Chrystusem, przeżyć z pierwszej tyki i ukazywali jak Jezus wypełnił Stary Testament (Dj 2, 14-41; 3, 17-20; 7, 2-53; 8, 26-35). Następnie Paweł, Piotr i inni napisali listy do różnych zborów i osób, aby potwierdzić na piśmie to, co wyjasnili już przez głoszenie i nauczanie. Potem Marek, Łukasz i Jan napisali Ewangelie, aby wierzący mieli dokładne odzwierciedlenie życia i nauk Jezusa, a Łukasz napisał Dzieje. Wreszcie Jan Apostoł opisał sprawy, które objawił mu Bóg celem przekazania wierzącym tego, co będzie miało miejsce w przyszłości (Obj 1, 1-11). Cała grupa 27 pism została napisana w latach 49-95.

Zebrane przez wierzących

Niektóre zbory wymieniały otrzymane listy (Kol 4, 16). Jednakże bez wzięcia piśmna były puszczone w obieg i przepisywane, niektóre z nich kopiowano. W samym Nowym Testamencie Piotr pisał o listach Pawła tak, jak gdyby były one już uznaną częścią Piśm Świętych (2P 3, 15-16). Znalezione manuskrypty, w których listy Pawła były zgrupowane właśnie w taki sposób. W dodatku okazuje się, że cztery Ewangelie były często zebrane razem. Czasami w ten zbiór były włączane Dzieje Apostołów. Wkrótce wszystkie księgi Nowego Testamentu powiązano ze sobą. Jeden ważny manuskrypt, który posiadamy od czwartego stulecia, zawiera cały Nowy Testament.

1 Księgi Nowego Testamentu

- prawdopodobnie najpierw krążyły jako oddzielne listy lub piśma;
- były pisane w okresie dwustu lat;
- były napisane, zanim apostołowie początkowo zaczęli głosić o Chrystusie;
- były potwierdzeniem prawd, których wierzący już zostali nauczeni.

Potwierdzone przez przywódców Kościoła

Księgi Nowego Testamentu zostały rozpoznane jako Słowo Boga przez tych, którzy je otrzymali. Jak widzieliśmy, Piotr uznał listy Pawła jako Piśmo Święte (2P 3, 15-16). W Pierwszym Liście do Tymoteusza 5:18 Paweł zastosował termin „Piśmo” zarówno do cytatu ze Starego Testamentu: „*Nie żniżesz jaską wlotu mlócaćemu*” (5Mo) 25, 4) jak i do powiedzenia Jezusa:

„zasługując robotnik na swoją zapłatę” (Łk 10,7). Zauważmy Paweł jak i Jan spędzili się, że ich listy będą czytane przez zbory, tak jak to było w zwyczaju w synagogach z Pismami Starego Testamentu (1 Tes 5,27; Kol 4,16; Obj 1,3).

Korzystanie z Nowego Testamentu przez wczesnych Ojców Kościoła

Imię i data	Miejsce	Księgi cytowane lub na które się powoływano
Klemens z Rzymu	Rzym	Matteusz, Rzymian, 1 Koryntian, Hebrajczyków
Polikarp (ok. 69-155)	Smyrna	Matteusz, Dzieje Apostolskie, listy Pawła, 1 Piotra, 1 Jana
Papiasz (ok. 80-155)	Hierapolis	Matteusz, Marek, 1 Jana, 1 Piotra
Justyn Męczennik (ok. 100-165)	Rzym	Evangelie, Dzieje Apostolskie, 1 Piotra, Rzymian, 1 Koryntian, Galacjan, Efezjan, Kolosan, 2 Tesaloniczan, Hebrajczyków, Objawienie-Jana
Ireneusz (ok. 100-250)	Azja Mniejsza, Galia	Cały Nowy Testament z wyj. Filemona i 3 Jana
Tertulian (ok. 150-222)	Kartagina	Cały Nowy Testament z wyj. Filemona, Jakuba, 2 i 3 Jana
Tacjan (ok. 170)	Syria Rzym	Większość Nowego Testamentu
Teofil (ok. 115-188)	Antiochia	Większość Nowego Testamentu
Klemens (ok. 155-215)	Aleksandria	Cały Nowy Testament z wyj. Jakuba
Orygenes (ok. 185-253)	Aleksandria	Cały Nowy Testament z wyj. 1 i 2 Jana
Diemzy (ok. 200-265)	Aleksandria	Cały Nowy Testament z wyj. z Piotra i Judy

Z upływem lat po napisaniu i obiegu ksiąg Nowego Testamentu, przywódcy zbiorów w różnych miejscach uznawali je za Słowo Boże. Cytowali różne księgi Nowego Testamentu w swych pismach okazując im ten sam rodzaj szacunku, jakim były nazywane Pisma Starego Testamentu. Tabela podana wyżej ukazuje krótkie zestawienie niektórych z tych przywódców, podaje kiedy i gdzie mieszkali oraz określa księgi Nowego Testamentu, które przytaczali lub do których się odwoływali.

2 Znajdź każde miejsce wyszczególnione w wyżej przytoczonej tabeli na mapie cesarstwa rzymskiego podanej w lekcji 1. Tabela podaje wykorzystanie Nowego Testamentu przez przywódców Kościoła oraz mapę wskazującą, że:

- księga Objawienia nie była cytowana, ani jej do niej nie odwoływano w pismach przywódców Kościoła aż do roku 180;
- Polikarp ze Smyrny i Justyn Męczennik powoływali się na Ewangelie przed rokiem 170;
- w czasach kiedy Ireneusz skłonił swoje pismo powołano się na wszystkie księgi Nowego Testamentu z wyjątkiem Trzeciego Listu Jana;
- przywódcy spoza Rzymu nie cytowali ani nie wykorzystywali ksiąg Nowego Testamentu przed rokiem 100;
- około roku 215 księgi Nowego Testamentu były wykorzystywane przez przywódców Kościoła w przynajmniej pięciu miejscach włączając w to Egipt i Afrykę.

Przywódcy wymienieni w tabeli nie tylko cytowali księgi Nowego Testamentu (powoływali się na nie), lecz również opierali się na nich podczas przeciwstawiania się fałszywym nauczycielom. Ireneusz i Origenes, na przykład, odwoływali się do Pisma Nowego Testamentu, gdy polemizowali z gnostykami (Proszę sobie przypomnieć, że w lekcji 9. mówiliśmy, iż Pierwszy List Jana był napisany przeciwko wczesniej formie, tego samego rodzaju fałszywej nauce, idea, że duch jest dobry, a materia zła). Korzystanie z ksiąg Nowego Testamentu przez przywódców Kościoła okazuje okazujący im wysoki szacunek.

Uznanie przez Synod Kościoła

W końcu czwartego stulecia przywódcy Kościoła wyrazili formalne uznanie ksiąg, które zostały przyjęte jako natchnione. Mówiło się o nich jako należących do Kanonu Pisma lub jako formujących go. Kanon jest trzonem pism, które zostały zamspirowane przez Boga i są autorytatywne.

Są trzy główne powody, dla których dokonano tego formalnego uznania: (1) okazanie się (wnych pism) przyniesionych przez niektórych jako natchnione, (2) wpływ niepełnej listy lub kanonu Marcjona i (3) prześladowania za Dioklecjana.

1. *Ukazanie się (wnych pism)* 27 ksiąg Nowego Testamentu nie były jedynymi pismami o Chrystusie i apostołach, które zostały napisane w pierwszych 150 latach istnienia Kościoła. Łukasz we wstępie do swojej Ewangelii powiedział: „Wtuli już starałem się ułożyć opowiadanie o zdarzeniach, które się dokonały wśród was” (Łk 1,1). Paweł ostrzega Tesaloniczan, aby nie wierzyli żadnemu listowi, który zaprzecza jego słowom o Dniu Pańskim i który rzekoma pochodzi od niego (2Tes 2,2).

Później ukazały się także pisma jak *I List Klemensa* (ok. 96 r.), *List Barnaby* (ok. 130 r.), *Dzidache Nauka Dwunastu Apostołów* (ok. 120 r.). Były to pisma o charakterze pobocznym i były wysoko uznawane przez pewne zbory. W drugim i trzecim wieku pojawiła się znaczna ilość pism, które zostały sobie również prawa do uznawania je za pisma natchnione. Wśród nich znalazły się *Dzieje Piotra*, *Apokalipsa Piotra* i *Ewangelia Fantazja*. Wiele z nich miało dziwaczny i fantazyjny charakter.

Stojąc w obliczu takiej sytuacji przywódca Kościoła musieli stwierdzić, które księgi zostały przyjęte przez wszystkich jako autentyczne dzieła Duchu Świętego.

2. *Kanon Marcjona* (ok. 140 r.). W miarę ukazywania się (wnych pism) wzrastał wpływ niepełnej listy lub kanonu Marcjona. Marcjon był fałszywym nauczycielem, który uznawał tylko Ewangelie Łukasza i dziesięć listów Pawła, po usunięciu z nich wszystkiego, co mu się nie podobało. Odrzucił inne księgi, które już zostały uznane za natchnione przez większość przywódców, on zgromadził wielu zwolenników, którzy przyjęli jego niepełną listę. Przywódcy Kościoła musieli potwierdzić autorytet ksiąg, którym zaprzeczył Marcjon.

3. *Prześladowania Dioklecjana*. Innym czynnikiem, który doprowadził do ukształtowania kanonu było prawo ustanowione przez cesarza rzymskiego Dioklecjana w roku 303. Według tego prawa wszystkie księgi religijne miały być palone. Ważnym więc stało się dla Ojców Kościoła, aby formalnie oznaczyć księgi, które powinny być zabezpieczone i chronione przez zniszczeniem.

3 Proszę w zeszycie krótko wyjaśnić, w jaki sposób poniższe wydarzenia doprowadziły do stworzenia kanonu Nowego Testamentu.

- a Ukazały się takie pisma jak List Barnaby i Pasterz Hermasa.
- b Marcion zaakceptował tylko Ewangelię Łukasza i dziesięć listów Pawła.
- c Cesarz Dioklecjan wydał prawo, według którego wszystkie święte księgi miały być spalone.

Znaczącym wydarzeniem dla kształtowania kanonu Nowego Testamentu był Trzeci Synod w Kartaginie, który miał miejsce w roku 397. Poprzednie sobory Kościoła odbywały się w różnych miejscach, jak Sobór Nicejski (325 r.), Sobór w Laodycji (363 r.) i Sobór Damascyński (328 r.), gdzie tworzone różnorodne listy. Jednakże to właśnie na Trzecim Synodzie w Kartaginie dokonano pierwszego formalnego ustalenia ksiąg, które miały być uważane za kanoniczne, tzn. być częścią kanonu. Ustalenie to było lista, która wyszczególniała to samo 27 ksiąg, jakie zawiera dzisiejszy Nowy Testament.

Każda księga zawarta w kanonie musiała spełniać wszystkie poniższe warunki:

1. *Apostolstwo*. Autorem jej musiał być apostoł lub osoba ściśle związana z apostołem.
2. *Duchowość*. Musiała ona posiadać duchowy i moralny charakter najwyższego gatunku, skupiający się na osobie i dziele Chrystusa.
3. *Universalność*. Musiała być przyjęta przez Kościół jako całość.
4. *Natchnienie*. Musiał istnieć bezbłędny dowód na to, że powstała w wyniku natchnienia Ducha Świętego.

Ważne jest uświadomienie sobie, że Ojcowie Kościoła nie mogli uznać za natchnione tylko fragment jakiejś księgi. Dany list lub księga musiały być natchnione przez Ducha Świętego i autorytatywne w całym tekście albo uznawano je za nienatchnione. Zadaniem Ojców Kościoła było rozpoznanie tych pism, które były godne statusu kanonicznego i umieszczenia w kanonie.

Jest to w pełni widoczne, że Duch Święty prowadził Ojców Kościoła, ponieważ uznano przez nich księgi przeszły próbę czasu i zawierały odpowiedź na każdą potrzebę Kościoła.

- 4. Zakreśl literę na początku każdego PRAWDZIWEGO stwierdzenia.
 - a Niektóre z ksiąg włączonych do kanonu Nowego Testamentu nie były pisane przez apostołów.

- b** Gdy zebrał się Trzeci Synod w Kartaginie, wielu Ojców Kościoła cytowało 27 ksiąg Nowego Testamentu i powoływało się na nie.
- c** Trzeci Synod w Kartaginie nazwał księgi, które spełniały wszystkie testy kanoniczności.
- d** Z wielu pism, które spełniały cztery testy kanoniczności, Trzeci Synod w Kartaginie wybrał tylko 27.

5 Wykonaj następujące ćwiczenia w swym zeszytcie:

- a** Wyjaśnij dlaczego stwierdzenie **d** w ćwiczeniu 4 jest nieprawdą.
- b** Wyjaśnij dlaczego pewne księgi nie napisane przez apostoła, zostały włączone do kanonu Nowego Testamentu.

6 Połącz etap kształtowania Nowego Testamentu (po prawej) z każdym wydarzeniem związanym z tym na podstawie tej lekcji (po lewej).

... a Tacyan cytował lub odnosił się do większości	1) Pisanie
... b Cztery Ewangelie były ze sobą powiązane	2) Zbieranie
... c Piotr mówił o listach Pawła tak, jak gdyby	3) Zatwierdzenie
... d Trzeci Sobór w Kartaginie opublikował listę	4) Użycie
... e Łukasz opisał życie Chrystusa i początek	
... f Orygenes korzystał z Nowego Testamentu	
- w zwalczaniu gnostycyzmu.

WIARYGODNIE ZABEZPIECZONY I PRZEKAZANY

Cel 2. *Skorzarzenie stwierdzeń o pewności Nowego Testamentu ze szczególnymi faktami umacniającymi je.*

Poprzednio poznawaliśmy kształtowanie się kanonu Nowego Testamentu. Teraz będziemy omawiać posiadany dowód na to, że został on dokładnie skopiowany i przekazany w takiej formie, w jakiej był pierwotnie napisany. W miarę omawiania tego uzasadnienia dowiemy się, jaka jest

przyczyna tego, że możemy być pewni Nowego Testamentu jako wiarygodnego zapisu życia Jezusa i nauk apostołów.

Istnieje wiele starożytnych rękopisów

Jest prawdą, że żaden z oryginalnych manuskryptów ksiąg Nowego Testamentu nie zachował się - na przykład Pierwszy List do Koryntian napisany przez Pawła. Jednakże znaleziono i zabezpieczono wiele setek ich kopii. Niektóre pochodzą aż z drugiego wieku po Chrystusie. Te rękopisy i pisma można podzielić na cztery główne grupy: papiirusy i pergamińy greckie, tłumaczenia i przekłady, cytaty wykorzystane przez ojców Kościoła i lekcjonarze, czyli lekcje do czytania używane w kościołach.

Papiirusy i pergamińy greckie

Jak wiemy, pisarze Nowy Testament używali języka greckiego. Oryginalne listy Ewangelii oraz ich pierwsze kopie były pisane na materiale zwanym papiрусem. Później kopie robiono na pergaminie.

Papiрус był materiałem piśmiennym zrobionym z liści trzemy papirusowej, która rośnie w Egipcie. Na początku teksty były wpisywane na zwój papiirusu. Następnie odcinano poszczególne strony, wiązano je razem w formę książki zwanej *kudexsem*. Działki książki są robione w podobny sposób. Papiрус nie był drogi, lecz był kruchy. W suchym klimacie, np. w Egipcie, arkusze papiirusu mogły przechowywać się przez setki lat. Jednak w klimacie wilgotnym łatwo niszczały. Mimo tej kruchości przetrwało około osiemdziesięciu osmiu manuskryptów na papirusie. Najstarszym z odkrytych do chwili obecnej jest Papiрус Rylandsa (57 (P⁵²)). Pochodzi on z pierwszej połowy drugiego stulecia i zawiera fragment Ewangelii Janowej. Ewangelia Jana była pisana pod koniec pierwszego stulecia (około roku 95), oznacza to, że fragment ten pochodzi z manuskryptu sporządzonego mniej niż pięćdziesiąt lat później.

Sześć z najważniejszych papirusowych manuskryptów opisano krótko w poniższej tabeli.

Uwaga: manuskrypty na papirusie są oznaczone literą **P** z liczbą podniesioną. Czasami jest podane imię osoby, która odkryła manuskrypt.

Manuskrypty papirusowe Nowego Testamentu

Numer i imię	Kiedy sporządzone	Zawiera następujące fragmenty Nowego Testamentu
P 52 Papirus Rylandsa 457	pocz. II w.	Jan 18,31-33,37-38
P 75	II w.	większość rozdz. Jana 1-5; 8-9; część rozdz. Jana 6-7; 10-15; rozdz. Łukasza 3-24
P 13	III	w Hebrajczyków 2,14 - 5; 5; 10,8-22; 10,29 - 11,13; 11,28 - 12,17.
P 45 Chester Beatty I	III w.	fragmenty Mateusza, Marka, Łukasza, Jana i Dz. Ap.
P 46 Chester Beatty II	III w.	większość listów Pawła z wyjątkiem do Filemona i listów pasterskich; Hebrajczyków
P 47 Chester Beatty III	III w.	większość Objawienia Jana 9,10 - 17,2.

Od około IV w. księgi Nowego Testamentu były kopiowane na pergaminie lub na welinie, trwalszych (i droższych) materiałach piśmiennych sporządzonych ze skóry zwierząt. One także były składane w postaci kodeksów. Istnieje więcej niż 270 rękopisów pisanych dużymi literami greckimi na pergaminie lub welinie (majuskuły) oraz więcej niż 2790 rękopisów pisanych małymi literami (minuskuły).

Pięć najważniejszych zestawiono w poniższej tabeli.

Rękopisy Nowego Testamentu na pergaminie i welinie

Nazwa	Kiedy sporządzony	Jakie zawiera fragmenty Nowego Testamentu
Kodeks Watykański	połowa IV w.	Matteusz, Hebrajczyków 9,13
Kodeks Syński	koniec IV w.	Cały Nowy Testament
Kodeks Aleksandryjski	pozatek V w.	Prawie cały Nowy Testament, brakuje dwu rozdziałów Ew. Mateusza, dwu Ew. Jana i większość 2 Koryntian.
Kodeks Waszyngtoński	schyłek IV w.	Matteusz, Marek, Łukasz, Jan.
Minuskuła 35	IX w.	Ewangelie, Dz. Ap., Listy.

7 Zakreśl literę na początku każdego PRAWDZIWEGO twierdzenia.

- a Najstarsze istniejące rękopisy papirusowe pochodzą z trzeciego stulecia.
- b Termin kodeks odnosi się do rodzaju liter greckich, których używano w starożytnych rękopisach.
- c Papirusy Chester Beatty'ego P⁴⁵, P⁴⁶ i P⁴⁷ wykonano w trzecim stuleciu.
- d Najstarszy pełny rękopis Nowego Testamentu, który posiadamy, pochodzi z końca czwartego stulecia.
- e Istnieje ponad 3650 rękopisów na papirusach, na welinie lub na pergaminie z zapisem części lub całości Nowego Testamentu.

Najstarsze tłumaczenia i przekłady

Księgi Nowego Testamentu po ich napisaniu i puszczeniu w obieg były przetłumaczone na różne języki. Niektóre z tych tłumaczeń sporządzono na dwieście lat przed sporządzeniem Kodeksu Watykańskiego.

Są one zatem jeszcze wcześniejszymi świadectwami istnienia i kształtowania się Nowego Testamentu. Pieć z najważniejszych wersji opisano w następującej tabeli.

Najstarsze wersje Nowego Testamentu

Nazwa	Data	Język	Zawartość części Nowego Testamentu
Afrykańsko-lacińska	ok. 150 r.	łacina	Prawie cały Nowy Testament
Diatessaron	ok. 170 r. Tarcjana	syryjski	Przeplatający się zestaw czterech Ewangelii
Synaityk syryjski	IV w.	syryjski	Większość Ewangelii
Wersja sahydyjska	200 r.	egipski (koptyjski)	Prawie cały Nowy Testament
Wulgata łacińska	384 r.	łacina	Cały Nowy Testament

Pisma Ojców Kościoła

Prza rękopisami greckimi Nowego Testamentu i jego wersjami w innych językach istnieje; począwszy do pierwszego stulecia, wiele cytatów z Nowego Testamentu w pismach różnych Ojców Kościoła. Wśród nich większość wyszczególniono w przedstawionej wcześniej tabeli zatytułowanej „Korzystanie z Nowego Testamentu przez wczesnych Ojców Kościoła”. Cytaty tych autorów wskazują na to, że rękopisy ksiąg Nowego Testamentu były już znane w wielu miejscach. Jeśli zestawiono by wszystkie cytaty tych Ojców Kościoła, wówczas obejmowałyby one prawie cały Nowy Testament.

Lekcjonarze

Oprócz rękopisów greckich różnych wersji i pism Ojców Kościoła istnieje również ponad 200 lektionarzy zawierających część Nowego Testamentu. Lekcjonarzy tych używano do publicznego czytania Pisma w Kościołach. Najstarsze ze znalezionych pochodzą z VI wieku.

Jak widać, istnieje przynajmniej 5300 rękopisów zawierających cały Nowy Testament lub jego część, licząc tylko papirusy greckie, rękopisy na pergaminie i welinie oraz lektionarze kościelne.

Ciekawe jest porównanie Nowego Testamentu z innymi dziełami, napisanymi prawie w tym samym czasie, pod względem ilości i wieku. Inne

pod uwagę rękopisy istniejące dzisiaj. Trzy z tych dzieł to: „Roczniki cesarstwa rzymskiego” - Tacyta, „Wojna galijska” - Juliusza Cezara i „Wojna z Hannibalem” - Liwiusza. Wszystkie one są pismami dotyczącymi politycznej i militarnej historii cesarstwa rzymskiego. Proszę zwrócić uwagę na porównanie Nowego Testamentu z tymi dziełami przytoczone w poniższej tabeli.

Porównanie danych w rękopisach

Dokument	Liczba istniejących rękopisów	Ilość lat pomiędzy napisaniem a najważniejszym istniejącym pismem
„Roczniki cesarstwa rzymskiego”	2	800
„Wojna galijska”	10	900
„Wojna z Hannibalem”	30	300
Nowy Testament	więcej niż 5300	250, niektóre rękopisy mniej niż 50 lat po napisaniu oryginału

Rzeczywiście istnieje ogromna obfitość rękopisów Nowego Testamentu. Ilość dowodów dostarczonych przez tak wielką liczbę i wczesne daty papirusów, pergaminów, welinów, lekcjonarzy, cytatów i wersji Nowego Testamentu prowadzi do jedynego nieodpartego wniosku: *życie, śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa jest najlepiej udokumentowanym wydarzeniem w całej historii starożytnej.*

8 Kiedy porównać dzieła napisane przez Tacyta, Juliusza Cezara i Liwiusza w tym samym okresie co Nowy Testament, wówczas występuje przynajmniej:

- 10 razy więcej rękopisów Nowego Testamentu;
- 100 razy więcej rękopisów Nowego Testamentu;
- 250 razy więcej rękopisów Nowego Testamentu.

Nowy Testament jest całkowicie wiarygodny

Przez czternaście wieków istniał w formie rękopisu. Większość z nich przechowywano w dużych kościołach i klasztorach w Europie, a niektóre w domach bogatych ludzi. Sytuacja uległa gwałtownej zmianie wówczas, kiedy w roku 1437 Gutenberg wynalazł druk. Pierwszą wydrukowaną przez niego książką w 1456 roku w Moguncji w Niemczech była Biblia – znana pod nazwą Biblia Gutenberga. Było to epokowe wydarzenie. Zamiast pracowniczego odręcznego przepisywania, Biblia mogła być drukowana szybko i taniej całymi setkami. Teraz wielu mogło mieć własną kopię Starego i Nowego Testamentu.

Dokonano wielu tłumaczeń Biblii. Wiele nowoczesnych tłumaczeń bazuje na najlepszych tekstach z dostępnych rękopisów greckich. Istnieją mniejsze i mało znaczące odmiany wśród tych źródeł, jednakże obecne różnice wśród setek rękopisów greckich są tak małe, że swągłyby one zajęć mniej niż dwie trzecie strony całego Nowego Testamentu – jedna tysięczna część całości. Fakt ten wskazuje na to, że wszystkie rękopisy pochodzą z jednego oryginału. Wskazuje to również i na to, że ludzie, którzy przepisywali księgi Nowego Testamentu, robili to z wielką starannością. Zgodność tych rękopisów jest tak wielka, że z pewnością można mówić o tym, iż nasz Nowy Testament wiernie odzwierciedla oryginał pod każdym względem.

9 Większość nowoczesnych tłumaczeń Nowego Testamentu opiera się na tekście uzyskanym pierwotnie z:

- cytatów Ojców Kościoła,
- lekcjonarzy przechowywanych przez kościoły,
- istniejących rękopisów greckich,
- wersji syryjskiej i koptyjskiej.

10 Półgęz stwierdzenie dotyczące Nowego Testamentu (z prawej) z każdym zdaniem podającym fakt popierający to stwierdzenie (z lewej).

... a W drugiej połowie II w. każda księga Nowego Testamentu, z wyjątkiem Filemona i 3 Jana, była wykorzystywana przez freneusza lub cytowana przez niego. ... b Istnieje ok. 5300 rękopisów części lub całego Nowego Testamentu w obcej 20 pism ławusza.	1) Nowy Testament dzisiaj jest wiarygodnym i całkowitym odbiciem dokumentów oryginalnych. 2) Znaleziono rękopisy Nowego Testamentu sporządzone w ciągu pięćdziesięciu lat po oryginalnych.

- ... **c** Różnice między rękopisami greckimi wynoszą mniej niż jedną trzecią strony całego Nowego Testamentu.
 - ... **d** Sahydycka wersję Nowego Testamentu sporządzono w roku 200.
 - ... **e** Papirus Rylandsa 967 (P 52) datuje się w pierwszej połowie II w.
- 3) Cały Nowy Testament istniał nie później niż na początku trzeciego stulecia.
 - 4) Istnieje przynajmniej 250 razy więcej rękopisów Nowego Testamentu niż innych pism sporządzonych w tym samym czasie.

Mamy dzisiaj Nowy Testament dzięki pracy wielu wiarygodnych, pełnych poświęcenia chrześcijan - tych, którzy pisali Nowy Testament natchnieni przez Boga, tych, którzy starannie go przepisywali, przechowywali i przekazywali nam. Tych, którzy cierpliwie porównywali setki greckich rękopisów, aby wykonać nowoczesną dokładną wersję oraz tych, którzy tłumaczyli je na nasze języki. A jakż to jest bezcenny skarb! Mówi o naszym niezrównanym Zbawicielu, o cudownym Królestwie, które zamieszkało w nas i pewnego dnia objawi się w chwale, o mocy, która jest nam dana do służby, i o chwale, którą będziemy dzielić z Chrystusem na zawsze. Przesłudujmy pilnie Nowy Testament. Weźmy sobie do serca jego przesłanie. Nauczajmy innych o prawdach w nim zawartych z całkowitą pewnością, wiedząc, że jest to Słowo Boga działające, żywe i przemieniające życie człowieka.

pytania kontrolne

1 KOJARZENIE. Połącz osoby lub rzeczy (strona prawa) z każdym zdaniem, które opisuje tę osobę lub rzecz (strona lewa).

a Cesarz, który w roku 303 rozkazał spalić wszystkie święte księgi.	1) Klemens z Rzymu
b Falszywy nauczyciel, który zaprzeczał, że kilka ksiąg Nowego Testamentu jest księgami natchnionymi.	2) Marcyon
c Ojciec Kościoła, który żył w latach 30-100 i cytował z ksiąg Nowego Testamentu	3) Dioklecjan
d Wydrukował pierwszą Biblię w Moguncji, w Niemczech.	4) Pasterz Hiermesa
e Termin dla szczególnego znaczenia ksiąg natchnionych i autorytatywnych.	5) Trzeci Synód w Kartaginie
f Dzieło sporządzone w roku 140 i nie włączone do kanonu.	6) Kanon
g Najwcześniejszy kompletny rękopis grecki Nowego Testamentu	7) Kodeks Synajski
h Tłumaczenie Nowego Testamentu sporządzone ok. roku 150.	8) wersja afrykańsko-łacińska
i Akceptowało tylko Ew. Łukasza i dziesięć listów Pawła.	9) Johann Gutenberg
j Uznał oficjalnie księgi kanoniczne w roku 397.	

WIELORAKI WYBÓR. Wybierz jeden fragment, który najlepiej uzupełnia poniższe zdania.

2 Kanoniczny sprawdzian apostołski odnosi się w szczególności do:

- aktualnej zawartości księgi,
- autorstwa księgi,
- oddziaływania księgi na jej czytelników,
- uznania księgi przez kościoły.

3 Najwcześniejszym posiadanym przez nas świadectwem formy i istnienia Nowego Testamentu jest jedno z niżej podanych:

- Wulgata,

- b) Kodeks watykański,
- c) Wersja afrykańsko-lacińska,
- d) Biblia Gutenberga.

4 Znaczenie Papirusu Rylandsa (P⁵²) polega na tym, że:

- a) był on wykonany w okresie pięćdziesięciu lat po oryginalu,
- b) zawiera całą Ewangelię Jana,
- c) wykazuje, że Listy Pawła były już skompletowane,
- d) przypada na pierwszą połowę trzeciego stulecia.

5 Ważność Trzeciego Synodu w Kartaginie polega na tym, że:

- a) zebrał razem po raz pierwszy księgi Nowego Testamentu,
- b) opisał, co znaczy, że księga była natchniona,
- c) określił, które księgi spełniają wszystkie cztery testy kanoniczności,
- d) wyłączył wszystkie księgi nie pisane bezpośrednio przez samych apostołów.

6 Rękopisy Nowego Testamentu jako całości, gdy porównywano je z istniejącymi rękopisami dzieł Tacyty, Liwiusza i Juliusza Cezara:

- a) w tej samej liczbie, lecz mają wcześniejszą datę,
- b) znacznie liczniejsze i znacznie wcześniejsze,
- c) mniej liczne i późniejsze,
- d) liczniejsze lecz późniejsze.

7 Okolicznością, która prowadziła bezpośrednio do formalnego stwierdzenia kanonu:

- a) był wpływ kanonu Marcjona,
- b) było zebranie czterech Ewangelii w jeden tom,
- c) było tłumaczenie Nowego Testamentu na syryjski,
- d) było cytowanie ksiąg Nowego Testamentu przez Polikarpa

8 Najważniejszym dowodem spośród rzyżej podanych na to, że Nowy Testament jest wierną reprodukcją oryginału pism, jest istnienie:

- a) ponad 2200 lekcjonarzy kościelnych znalezionych w różnych miastach,
- b) cytatów z Nowego Testamentu pochodzących od Ojców Kościoła z Rzymu,
- c) wielu tłumaczeń Nowego Testamentu po łacinie,
- d) wielu wczesnych rękopisów greckich, które zgadzają się ze sobą dokładnie.

9 CHRONOLOGIA. Ułóż poniższe zdarzenia w kolejności historycznej pisząc **1** na początku opisu wydarzenia, które zdarzyło się najpierw, **2** na początku opisu wydarzenia, które zdarzyły się następnie, i tak dalej.

- **a** Trzeci Synod w Kartaginie uznał oficjalnie księgi kanoniczne.
- **b** Paweł pisał do Koryntian.
- **c** Johann Gutenberg wydrukował pierwszą Biblię.
- **d** Piotr cytował Stary Testament w dniu Pięćdziesiątnicy.
- **e** Orygenes powoływał się na księgi Nowego Testamentu w argumentacji przeciw gnostycyzmowi.
- **f** Została wykonana afrykańsko-lacińska wersja Nowego Testamentu.

Zakończ swe sprawozdanie ze studiowania części 3
i wyślij Arkusz Odpowiedzi nr 3 do Instytutu ICI.

odpowiedzi na pytania nauczające

- 6 **a** 3) Zatwierdzenie.
 - b** 2) Zbieranie.
 - c** 2) Zbieranie.
 - d** 4) Uznanie.
 - e** 1) Pisanie.
 - f** 3) Zatwierdzenie.
- 1 a) prawdopodobnie najpierw krążyły jako oddzielne listy lub pisma,
d) były potwierdzeniem prawd, których wierzący już zostali nauczeni.
- 7 **a** Nieprawdziwe.
 - b** Nieprawdziwe.
 - c** Prawdziwe.
 - d** Prawdziwe.
 - e** Prawdziwe.

- 1 a) prawdopodobnie najpierw krążyły jako oddzielne listy lub pisma,
d) były potwierdzeniem prawd, których wierzący już zostali nauczeni.
- 7 a) Nieprawdziwe.
b) Nieprawdziwe.
c) Prawdziwe.
d) Prawdziwe.
e) Prawdziwe.
- 2 b) Polikarp ze Smyrny ... przed rokiem 170.
c) w czasach, kiedy Ireneusz ... Listu Jana.
e) około roku 215 – Egipt i Afrykę
- 8 c) 250 razy więcej rękopisów Nowego Testamentu.
- 3 Sugerowane odpowiedzi są następujące:
a) Ojcowie Kościoła musieli zdecydować, czy pisma te mają być przyjęte jako część kanonu Nowego Testamentu.
b) Ojcowie Kościoła musieli ogłosić, że inne księgi natchnione odrzucone przez Marcjona były częścią kanonu.
c) Ojcowie Kościoła musieli zdecydować, które księgi były częścią kanonu i powinny być zabezpieczone przed zniszczeniem.
- 9 c) istniejących rękopisów greckich.
- 4 a) Prawdziwe.
b) Prawdziwe.
c) Prawdziwe.
d) Nieprawdziwe.
- 10 a) 3) Cały – stułecia.
b) 4) Istnieje ... czasie.
c) 1) Nowy Testament – dokumentów oryginalnych.
d) 3) Cały – stułecia.
e) 2) Znalezione ... po oryginałach.
- 5 a) Stwierdzenie jest nieprawdziwe, ponieważ było tylko 27 ksiąg, które wypełniały wszystkie cztery testy kanoniczności.
b) Były włączone, ponieważ napisał je ktoś, kto był blisko związany z apostołem.